

TURKISH STUDIES

International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic

KLÂSİK TÜRK EDEBİYATINDA AŞK-ÂŞİK-MAŞÛK

Editors

Prof. Dr. Günay KUT

Doç. Dr. Gönül ALPAY TEKİN

Sibel ÜST

Turkish Studies

International Periodical For The Languages, Literature and
History of Turkish or Turkic

ACADEMIC JOURNAL

KLÂSİK TÜRK EDEBİYATINDA AŞK-ÂŞIK-MAŞÛK

Turkish Studies Dergisi, üç ayda bir yayınlanan uluslararası hakemli bir dergidir. *Turkish Studies Dergisi*'nde yayınlanan tüm yazıların, dil, bilim ve hukukî açıdan bütün sorumluluğu yazarlarına, yayın hakları www.turkishstudies.net'e aittir. Yayıncının yazılı izni olmaksızın kısmen veya tamamen herhangi bir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz. Yayın Kurulu dergiye gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamamakta serbesttir. Gönderilen yazılar iade edilmez.

Turkish Studies EBSCO, DOAJ, ICAAP, Scientific Commons ve MLA indeksleri tarafından taranmaktadır.

ISSN: 1308-2140

Volume 5/3 Summer 2010

Guest Editors

Günay KUT
Gönül Alpay TEKİN
Sibel ÜST

Editor

Mehmet Dursun ERDEM

Associate Editor

Sibel ÜST

General Coordinator

Yavuz ÜNAL

Associate Coordinators

Yavuz BAYRAM
Fikret USLUCAN

Correspondence Coordinator

Fatih USLUER

Owner

Mehmet Dursun ERDEM

Manager

Tuncay BÜLBÜL

Associate Managers

Kadri H. YILMAZ
Erçin ÖZZADE

Board of Managers

Ebru SİLAHŞÖR - Bülent ŞİĞVA - Süleyman Kaan YALÇIN - Murat
ŞENGÜL - Şahin KÖKTÜRK - Ahmet DEMİRTAŞ- Özgür AY-
Önder SEZER- Esra KİRİK- Veysel İbrahim KARACA

Consulting Board

Marcel ERDAL - Leylâ KARAHAN - Atabey KILIÇ - Mehmet AYDIN -
Musa DUMAN - Hayati DEVELİ - Nurettin DEMİR - Emine YILMAZ -
A. Fuat BİLKAN - Orhan KILIÇ - Şaban SAĞLIK - Mehmet KARA

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5 /3 Summer 2010*

General Coordinator of Foreign Editors

Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN

Representative of Foreign Country

USA	Robert DANKOFF
Germany	Marcel ERDAL-Zeki KARAKAYA
Greece	Fatih KEMİK
Japan	Yuu KURIBAYASHI
Norway-Swedish	Bernt BRENDAMOEN
England	Fikret TURAN
Albania	Xhemile ABDÛ
Central Asia	Seadet SHİKHİYEVA
Kazakhstan	Gülнар KOKUBASOVA
Kyrgyzstan	Ulanbek ALİMOV-Osman KÖSE
Azerbaijan	Vusale MUSALİ
Uzbekstan	Cabbar İŞANKUL
Halab-Aleppo (Syria)	Ahmet DEMİRTAŞ
Hungary	Bülent BAYRAM
Poland	Öztürk EMİROĞLU

Manager of Editorial Board

Ercan ALKAYA

Yayın Kurulu

Ahmet BURAN

Gürer GÜLSEVİN

Ali AKAR

Fatma Sabiha KUTLAR OĞUZ

Orhan Kemal TAVUKÇU

M. Vefâ NALBANT

Caner KERİMOĞLU

Ülkü ELİUZ

Mitat DURMUŞ

Dursun Ali TÖKEL

Referees and Advisory Board

Prof. Dr. Marcel ERDAL	Frankfurt University
Prof. Dr. Han-woo CHOİ	Eurasia University
Prof. Dr. Bernt BRENDAMOEN	Oslo University
Prof. Dr. Robert DANKOFF	Univercity Of Chicago
Prof. Dr. Walter ANDREVS	Washington University
Ass. Prof. Yuu KURIBAYASHI	Okayama University

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5 /3 Summer 2010*

Prof. Dr. Abide DOĞAN	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet MERMER	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Alev SINAR UĞURLU	Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Ali YILDIRIM	Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Avni GÖZÜTOK	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Bilge ERCİLASUN	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Emel KEFELİ	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Emine YILMAZ	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Erdoğan BOZ	Eskişehir Osmangazi Ü.
Prof. Dr. Fazıl GÖKÇEK	Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Fikret TURAN	Manchester University
Prof. Dr. Fikret TÜRKMEN	Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Filiz KILIÇ	Nevşehir Üniversitesi
Prof. Dr. H. İbrahim DELİCE	Cumhuriyet Üniversitesi
Prof. Dr. Halûk Harun DUMAN	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan AKAY	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Hatice AYNUR	Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Hatice ŞAHİN	Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Hülya ARGUNŞAH	Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. İ. Güven KAYA	Kocaeli Üniversitesi
Prof. Dr. İ. Hakkı AKSOYAK	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. İlhan GENÇ	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Kazım KÖKTEKİN	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Kerime ÜSTÜNOVA	Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. M. Fatih ANDI	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet İNBAŞI	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet KARA	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Mehdi ERGÜZEL	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Menderes COŞKUN	Süleyman Demirel Ü.
Prof. Dr. Metin AKKUŞ	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Muhsine BÖREKÇİ	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Mukim SAĞIR	Erzincan Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa APAYDIN	Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa ARGUNŞAH	Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa S. KAÇALIN	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN	Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Nurullah ÇETİN	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Pervin ÇAPAN	Muğla Üniversitesi
Prof. Dr. Saadettin GÖMEÇ	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Sadettin ÖZÇELİK	Dicle Üniversitesi
Prof. Dr. Selma YEL	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Songül TAŞ	İnönü Üniversitesi
Prof. Dr. Şerif Ali BOZKAPLAN	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Yakup ÇELİK	Başkent Üniversitesi
Prof. Dr. Yaşar AYDEMİR	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Yavuz ASLAN	Atatürk Üniversitesi

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5 /3 Summer 2010*

Prof. Dr. Zeki KAYMAZ
Prof. Dr. Ahmet BURAN
Prof. Dr. Atabey KILIÇ
Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN
Prof. Dr. Hayati DEVELİ
Prof. Dr. Leyla KARAHAN
Prof. Dr. Mahmut KAPLAN
Prof. Dr. Mehmet AYDIN
Prof. Dr. Mehmet TÖRENEK
Prof. Dr. Musa DUMAN
Prof. Dr. Mustafa ÖZBALCI
Prof. Dr. Nurettin DEMİR
Prof. Dr. Orhan KILIÇ
Prof. Dr. Osman YILDIZ
Prof. Dr. Şaban SAĞLIK
Prof. Dr. Zeki KARAKAYA

Ege Üniversitesi
Fırat Üniversitesi
Erciyes Üniversitesi
Ege Üniversitesi
İstanbul Kültür ü.
Gazi Üniversitesi
Fatih Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Ü.
Atatürk Üniversitesi
İstanbul Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Ü.
Başkent Üniversitesi
Fırat Üniversitesi
Süleyman Demirel Ü.
Ondokuz Mayıs Ü.
Goethe University

Doç. Dr. Abdülhalim AYDIN
Doç. Dr. Abdullah İLGAZİ
Doç. Dr. Adem BAŞIBÜYÜK
Doç. Dr. Ahmet AKÇATAŞ
Doç. Dr. Ahmet BOZDOĞAN
Doç. Dr. Ahmet GÜNŞEN
Doç. Dr. Alâattin KARACA
Doç. Dr. Ali AKAR
Doç. Dr. Ali Sinan BİLGİLİ
Doç. Dr. Alimcan İNAYET
Doç. Dr. Alparslan CEYLAN
Doç. Dr. Asiye Mevhibe COŞAR
Doç. Dr. Aziz GÖKÇE
Doç. Dr. Bahir SELÇUK
Doç. Dr. Bayram Ali KAYA
Doç. Dr. Bekir ÇINAR
Doç. Dr. Bünyamin KOCAOĞLU
Doç. Dr. Cabbar İŞANKUL
Doç. Dr. Cafer ÇİFTÇİ
Doç. Dr. Cengiz ALYILMAZ
Doç. Dr. Enis ŞAHİN
Doç. Dr. Enver TÖRE
Doç. Dr. Ercan ALKAYA
Doç. Dr. Erdoğan ERBAY
Doç. Dr. Erhan AYDIN
Doç. Dr. Fatma Sabiha KUTLAR
Doç. Dr. Funda TOPRAK
Doç. Dr. G. Gonca GÖKALP-ALPASLAN
Doç. Dr. H. Dilek BATİSLAM

Fırat Üniversitesi
Dumlupınar Üniversitesi
Erzincan Üniversitesi
Afyon Kocatepe Üniversitesi
Cumhuriyet Üniversitesi
Trakya Üniversitesi
Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Muğla Üniversitesi
Atatürk Üniversitesi
Ege Üniversitesi
Atatürk Üniversitesi
Karadeniz Teknik Ü.
Zonguldak Karaelmas Ü.
Adıyaman Üniversitesi
Sakarya Üniversitesi
Niğde Üniversitesi
Sakarya Üniversitesi
Özbekistan Bilimleri A.
Uludağ Üniversitesi
Atatürk Üniversitesi
Sakarya Üniversitesi
Marmara Üniversitesi
Fırat Üniversitesi
Atatürk Üniversitesi
Erciyes Üniversitesi
Hacette Üniversitesi
Atatürk Üniversitesi
Hacettepe Üniversitesi
Çukurova Üniversitesi

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5 /3 Summer 2010*

Doç. Dr. Hakan SAZYEK	Kocaeli Üniversitesi
Doç. Dr. Hikmet KORAŞ	Niğde Üniversitesi
Doç. Dr. Hüseyin GÜFTA	Mustafa Kemal Ü.
Doç. Dr. İbrahim TELLİOĞLU	Karadeniz Teknik Ü.
Doç. Dr. İsmet EMRE	İnönü Üniversitesi
Doç. Dr. Kemal TİMUR	Dicle Üniversitesi
Prof. Dr. Kerime ÜSTÜNOVA	Uludağ Üniversitesi
Doç. Dr. Kezban ACAR	Celal Bayar Üniversitesi
Doç. Dr. M. Muhsin KALKIŞIM	Rize Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet BEŞİRLİ	Gaziosmanpaşa Ü.
Doç. Dr. Mehmet Dursun ERDEM	Erzincan Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet GÜMÜŞKILIÇ	Fatih Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet KIRBIYIK	Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet NARLI	Balıkesir Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet ZAMAN	Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Mevlüt GÜLTEKİN	Niğde Üniversitesi
Doç. Dr. Muhittin ELİAÇIK	Kırıkkale Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa ARSLAN	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa GENCER	Abant İzzet Baysal Ü.
Doç. Dr. Mustafa ÖZSARI	Balıkesir Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa TANÇ	K. Maraş Sütçü İmam Ü.
Doç. Dr. Mümtaz SARIÇİÇEK	Erciyes Üniversitesi
Doç. Dr. Müzeyyen BUTTANRI	Eskişehir Osmangazi Ü.
Doç. Dr. Nesrin T. KARACA	Başkent Üniversitesi
Doç. Dr. Nurettin ÖZTÜRK	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Osman KÖSE	Sakarya Üniversitesi
Doç. Dr. Osman GÜNDÜZ	Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. O. Kemal TAVUKÇU	Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Rahim TARIM	Mimar Sinan – GS Ü.
Doç. Dr. Ramazan GÜLENDAM	Süleyman Demirel Ü.
Doç. Dr. S. Dilek YALÇIN-ÇELİK	Hacettepe Üniversitesi
Doç. Dr. Şahin KÖKTÜRK	Ondokuz Mayıs Ü.
Doç. Dr. Şener DEMİREL	Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. Tarık ÖZCAN	Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. Turgut TOK	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Ülkü ELİUZ	Karadeniz Teknik Ü.
Doç. Dr. Ülkü GÜRSOY	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Yaşar ŞENLER	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Yavuz BAYRAM	Hitit Üniversitesi
Doç. Dr. Yunus BALCI	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Yusuf ÇETİNDAG	Fatih Üniversitesi
Doç. Dr. Ziya AVŞAR	Bozok Üniversitesi
Doç. Dr. Zühal KÜLTÜRAL	Marmara Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Abdullah KÖK	Niğde Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Adem İŞCAN	Gaziosmanpaşa Ü.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5 /3 Summer 2010*

Yrd. Doç. Dr. Adem ÖGER	Nevşehir Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ahmet DEMİRTAŞ	Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ahmet Turan SİNAN	Fırat Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ali YILDIZ	İstanbul Arel Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Alpay Doğan YILDIZ	Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Aydın KIRMAN	Ordu Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ayfer YILMAZ	Gazi Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Bülent BAYRAM	Kırklareli Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Cafer ŞEN	Uşak Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Caner KERİMOĞLU	Dokuz Eylül Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Cem Şems TÜMER	Erzincan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Dursun Ali TÖKEL	Ondokuz Mayıs Ü.
Yrd. Doç. Dr. Erdal ŞAHİN	Marmara Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ertan ÖRGEN	Balıkesir Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ertuğrul AYDIN	Doğu Akdeniz Ü.
Yrd. Doç. Dr. Esen DURMUŞ	Fırat Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Fatih USLUER	TOBB Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Fikret USLUCAN	Erzincan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. F. Mehmet DERVİŞOĞLU	Cumhuriyet Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Gıyasettin AYTAŞ	Gazi Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hilmi DEMİRKAYA	Mehmet Akif Ersoy Ü.
Yrd. Doç. Dr. Hüseyin DOĞRAMACIOĞLU	Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. İlyas YAZAR	Dokuz Eylül Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. İsmet ŞANLI	Eskişehir Osmangazi Ü.
Yrd. Doç. Dr. Kadir GÜLER	Dumlupınar Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet EKİZ	Niğde Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet TEMİZKAN	Ege Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Vefa NALBANT	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mesut TEKŞAN	Ç. Onsekiz Mart Ü
Yrd. Doç. Dr. Metin ARIKAN	Ege Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mitat DURMUŞ	Kafkas Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Muharrem DAYANÇ	Eskişehir Osmangazi Ü.
Yrd. Doç. Dr. Murat KACIROĞLU	Bozok Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Musa ÇİFÇİ	Uşak Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mustafa ARSLAN	Hitit Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mutlu DEVECİ	Fırat Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Muvaffak DURANLI	Ege Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nedim BAKIRCI	Niğde Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nergis BİRAY	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nesime CEYHAN	Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nurullah ULUTAŞ	Muş Alparslan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Rıdvan CANIM	Atatürk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Selçuk ÇIKLA	Erzincan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Selma BAŞ	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Seval ŞAHİN GÜMÜŞ	Mimar Sinan -GS Ü.
Yrd. Doç. Dr. Seyit Battal UĞURLU	Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5 /3 Summer 2010*

Yrd. Doç. Dr. Sezai COŞKUN
Yrd. Doç. Dr. Süleyman SOLMAZ
Yrd. Doç. Dr. Şevkiye KAZAN
Yrd. Doç. Dr. Şeyma B. KURAN
Yrd. Doç. Dr. Tacettin ŞİMŞEK
Yrd. Doç. Dr. Yasemin MUMCU AY
Yrd. Doç. Dr. Yunus AYATA
Yrd. Doç. Dr. Zehra GÖRE
Yrd. Doç. Dr. Zeki ÇEVİK

Dr. Ekrem AYAN
Dr. Faysal Okan ATASOY
Dr. Süleyman Kaan YALÇIN
Dr. Tuncay BÜLBÜL

Fatih Üniversitesi
Pamukkale Üniversitesi
Mehmet Akif Ersoy Ü.
Ondokuz Mayıs Ü.
Atatürk Üniversitesi
Adnan Menderes Ü.
Cumhuriyet Üniversitesi
Selçuk Üniversitesi
Balıkesir Üniversitesi

Muğla Üniversitesi
Uluborlu Cum. And. L.
Fırat Üniversitesi
Dumlupınar Üniversitesi

EDİTÖRDEN...

Bu sayımızı **Aşk-Âşık-Maşûk** üçlüsünün Divan Edebiyatı'ndaki tezahürüne ayırdık. Ama hemen öncelikle söylemeliyiz ki asıl olan aşktır. Fuzulî'nin de dediği gibi,

Aşk imiş her ne var âlemde
İlm bir kıl u kâl imiş ancak

Aşk olmasa ne âşık vardır, ne de maşûk. Âşık Veysel bunu ne güzel ifade eder.

Güzelliğin on para etmez
Bu bendeki aşk olmasa

Bu sadece Divan Edebiyatı'nda değil Tasavvuf'ta, Tekke Şiiri'nde, Halk Edebiyatı'nda böyledir. “Âşık” ve “Maşûk” aşkın verdiği coşkuyla hareket ederler. “Maşûk” da “Âşık” olabilir çünkü. Kimi mesnevilerde olduğu gibi.

“Aşk” süflî değil ulvîdir, ednâ değil âlâdır. Aşk evrenseldir. Kanunî'nin olduğu söylenen ama Dîvân'ında göremediğimiz bir beyitte sadece “Aşk”ın gerçek olduğu şöyle anlatılmıştır:

Kadd-i yâra kimisi ar'ar didi kimi elif
Cümlenün maksûdı bir ammâ rivâyet muhtelif

Sonuç olarak bunları söyleten “Aşk”ın coşkusudur. İnsanın cevherinde olan bu güç ortaya bir vesile ile çıkar ve insanı, gerçek insan haline getirir. Bu duyguların çeşitli şekillerde ve çeşitli güçlüklerle insanı sinaması şiire, mesnevi, hikâye ve romanlara konu edilmiştir.

İnsanın yaratılışından bu yana **Aşk-Âşık-Maşûk** vardır. Tasavvufî ve temsilî eserlerde Tanrı aşkı, Tanrıdan ayrı gurbete düşmenin ve asli vatana ulaşabilmek için verilen mücadele, aşk mesnevilerinde ideal ve tapılacak, ancak hayal edilebilen ideal güzelin vasfına ulaşmadaki **ÂŞIK**ın çektikleri ve **MAŞÛK**un naz u tegafülü işlene gelmiştir. Ama gerçek aşka vasıl olmak o kadar kolay değildir. Hâfız'ın dediği gibi “Aşk önce kolay görünür ama ona ulaşmak müşküllerle doludur.”

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5 /3 Summer 2010*

Ele alınan bu konu çeşitli şekillerde 29 makalede ortaya konmuştur. Eminim hepiniz bu makaleleri zevkle okuyacaksınız. Bir yılı aşkın bir çalışma sonunda çıkan bu sayımızın hazırlanmasında Turkish Studies Dergisinin editörü Sayın Doç. Dr. Mehmet Dursun Erdem ve Editör yardımcısı Araştırma Görevlisi Sayın Sibel Üst'e ve bu konuya gönül vererek makale gönderen akademik arkadaşlarıma ve hakemlerimize teşekkürlerimi ve minnetlerimi sunarım.

Konuk Editör
Günay KUT

İstanbul, 2010

Turkish Studies
*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*
Volume 5 /3 Summer 2010

BU SAYININ HAKEMLERİ

Prof. Dr. Ahmet BURAN	Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet MERMER	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Ali YILDIRIM	Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Fazıl GÖKÇEK	Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Filiz KILIÇ	Nevşehir Üniversitesi
Prof. Dr. Güner GÜLSEVİN	Ege Üniversitesi
Prof. Dr. H. İbrahim DELİCE	Cumhuriyet Üniversitesi
Prof. Dr. Hatice AYNUR	Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Hülya ARGUNŞAH	Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Kerime ÜSTÜNOVA	Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Mahmut KAPLAN	Fatih Üniversitesi
Prof. Dr. Menderes COŞKUN	Süleyman Demirel Ü.
Prof. Dr. Metin AKKUŞ	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Nurettin DEMİR	Başkent Üniversitesi
Prof. Dr. Pervin ÇAPAN	Muğla Üniversitesi
Prof. Dr. Yaşar AYDEMİR	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Abdülhalim AYDIN	Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. Abdullah İLGAZİ	Dumlupınar Üniversitesi
Doç. Dr. Adem BAŞIBÜYÜK	Erzincan Üniversitesi
Doç. Dr. Ali AKAR	Muğla Üniversitesi
Doç. Dr. Asiye Mevhibe COŞAR	Karadeniz Teknik Ü.
Doç. Dr. Bahir SELÇUK	Adıyaman Üniversitesi
Doç. Dr. Bayram Ali KAYA	Sakarya Üniversitesi
Doç. Dr. Bekir ÇINAR	Niğde Üniversitesi
Doç. Dr. Ercan ALKAYA	Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. Erhan AYDIN	Erciyes Üniversitesi
Doç. Dr. Fatma Sabiha KUTLAR	Hacette Üniversitesi
Doç. Dr. H. Dilek BATISLAM	Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. Hikmet KORAŞ	Niğde Üniversitesi
Doç. Dr. Hüseyin GÜFTA	Mustafa Kemal Ü.
Doç. Dr. İbrahim TELLİOĞLU	Karadeniz Teknik Ü.
Doç. Dr. Kemal TİMUR	Dicle Üniversitesi
Doç. Dr. Kezban ACAR	Celal Bayar Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Dursun ERDEM	Erzincan Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet KIRBIYIK	Selçuk Üniversitesi
Doç. Dr. Muhittin ELİAÇIK	Kırıkkale Üniversitesi
Doç. Dr. M. Muhsin KALKIŞIM	Rize Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa GENCER	Abant İzzet Baysal Ü.
Doç. Dr. Nurettin ÖZTÜRK	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Ramazan GÜLENDAM	Süleyman Demirel Ü.
Doç. Dr. Şahin KÖKTÜRK	Ondokuz Mayıs Ü.
Doç. Dr. Şener DEMİREL	Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. Turgut TOK	Pamukkale Üniversitesi

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5 /3 Summer 2010*

Doç. Dr. Ülkü ELİUZ	Karadeniz Teknik Ü.
Doç. Dr. Ülkü GÜRSOY	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Yaşar ŞENLER	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Yavuz BAYRAM	Hitit Üniversitesi
Doç. Dr. Yusuf ÇETİNDAG	Fatih Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Abdullah KÖK	Niğde Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Adem İŞCAN	Gaziosmanpaşa Ü.
Yrd. Doç. Dr. Adem ÖGER	Nevşehir Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ahmet DEMİRTAŞ	Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ahmet Turan SİNAN	Fırat Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ali YILDIZ	İstanbul Arel Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Aydın KIRMAN	Ordu Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Caner KERİMOĞLU	Dokuz Eylül Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Cem Şems TÜMER	Erzincan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Erdal ŞAHİN	Marmara Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ertuğrul AYDIN	Doğu Akdeniz Ü.
Yrd. Doç. Dr. Esen DURMUŞ	Fırat Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Fatih USLUER	TOBB Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Fikret USLUCAN	Erzincan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hüseyin DOĞRAMACIOĞLU	Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. İsmet ŞANLI	Eskişehir Osmangazi Ü.
Yrd. Doç. Dr. Kadir GÜLER	Dumlupınar Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Vefa NALBANT	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mitat DURMUŞ	Kafkas Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mustafa ARSLAN	Hitit Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nedim BAKIRCI	Niğde Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nergis BİRAY	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nesime CEYHAN	Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Rıdvan CANIM	Atatürk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Selma BAŞ	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Seyit Battal UĞURLU	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Süleyman SOLMAZ	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Şevkiye KAZAN	Mehmet Akif Ersoy Ü.
Yrd. Doç. Dr. Zehra GÖRE	Selçuk Üniversitesi
Dr. Ekrem AYAN	Muğla Üniversitesi
Dr. Süleyman Kaan YALÇIN	Fırat Üniversitesi

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5 /3 Summer 2010*

CONTENTS / İÇİNDEKİLER

KLÂSİK TÜRK EDEBİYATINDA AŞK-ÂŞIK-MAŞÛK

KAPAK

Ayşegül AKDEMİR

GÜZELLİK, AŞK VE BİLGİ ÜÇGENİNDE

“ŞEM‘ VE PERVÂNE”

“ŞEM AND PERVANE” IN THE TRIANGEL OF
BEAUTY, LOVE AND KNOWLEDGE

1-36

Arzu ATİK

NİZAMÎ, HÂTİFÎ VE CELİLÎ’NİN LEYLÂ VE MECNÛN’UNDA

ÂŞIKLARIN HABERLEŞMESİ

THE COMMUNICATION OF LOVERS IN THE “LEYLÂ AND MECNÛN” BY
NİZAMÎ, HÂTİFÎ AND CELİLÎ

37-47

Yaşar AYDEMİR

KLASİK ŞİİRİMİZDE AŞK VE SADÂKAT

LOVE AND LOYALTY IN OUR CLASSICAL LITERATURE

48-62

Tuncay BÜLBÜL

HÛMÂYÛN-NÂME HİKÂYELERİNDEKİ AŞK KAVRAMININ KÜLTÜREL

ARKA PLANI VE AŞK ALGISININ HİKÂYELERDE İŞLENİŞ

BOYUTLARI

CULTURAL BACKGROUND OF CONCEPT OF LOVE IN HÛMÂYÛN-NÂME AND
CONTEXTUALIZATION DIMENSIONS OF PERCEPTION OF LOVE IN FABLES

63-96

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 5 /3 Summer 2010

Pervin ÇAPAN
NAZAN BEKİROĞLU'NUN LÂ-SONSUZLUK HECESİ ROMANINDA
ÂŞIK VE MAŞUK ÜZERİNE
ON LOVER AND BELOVED IN NAZAN BEKİROĞLU'S NOVEL LÂ-THE INFINITY
SYLLABLE
97-134

Halil ÇELTİK
ÂŞIĞIN TRAJİK İKİLEMİ: VUSLAT VE AYRILIK
THE TRAGIC DILEMMA OF LOVER:
REUNION AND LEAVE
135-145

Tülay GENÇTÜRK DEMİRCİOĞLU
ALİ ŞİR NEVÂYİ'NİN DİVANLARINDA MEKTUPLAŞMA: ÂŞIKTAN
SEVGİLİYE, SEVGİLİDEN ÂŞIĞA
LETTER IN THE DIVANS BY ALİ ŞİR NEVÂYİ:
FROM THE LOVER TO THE BELOVED AND VICE VERSA
146-176

Aysun EYDURAN
KLÂSİK TÜRK EDEBİYATINDA BİR GÜZELLİK UNSURU OLARAK
HÂL/ŞÂME
MOLE/BEAUTY SPOT AS A BEAUTY ELEMENT IN CLASSICAL TURKISH
LITERATURE
177-207

Hüseyin GÖNEL
DİVAN ŞİRİNDE SEVGİLİYE DAİR
THE BELOVED IN DIVAN POETRY
208-222

Kadir GÜLER
KELÂM-I FASİH VE YÜNUS EMRE
KELÂM-I FASİH AND YÜNUS EMRE
223-241

Turkish Studies
International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5 /3 Summer 2010

Mehmet GÜRBÜZ

ŞİİR SEMASININ YEGÂNE YILDIZI; GÜZELLER SULTANI
THE ONLY STARS OF POEM'S SKY; SULTAN OF BEAUTIES
242-257

Damira İBRAGİM

KLÂSİK KAZAK ŞÂİRİ ŞAKARİM (ŞAHKERİM) KUDAYBERDİULİ'NİN
HAYATI VE AŞK KONULU ŞİİRLERİ
THE LIFE OF THE CLASSICAL KAZAKH POET ŞAKARİM (ŞAHKERİM)
KUDAYBERDİULİ AND THE CONCEPT OF LOVE IN HIS POEMS
258-281

Meheddin İSPİR

BÂKİ DİVÂNI'NDA ÂŞİK İLE İLGİLİ BAZI ANLAM UNSURLARI
SOME OBJECTS OF MEANING RELATED TO LOVER IN THE DIVAN OF BAKI
282-290

Yunus KAPLAN

DİVAN ŞİİRİNDE ÖLÜM KARŞISINDA ÂŞIKLARIN İSTEKLERİ
REQUEST OF LOVERS IN RELATION TO DEATH IN OTTOMAN POETRY
291-313

Resul KAYA

BİR GAZEL KARŞISINDA SÜJE veya ...ÜSTÜ OKUMA; SADECE
GÜZEL
SUJE BEFORE A GAZZEL OR ...HIGHER READING: ONLY BEAUTY
314-335

Şevkiye KAZAN

ŞEYHÜLİSLAM YAHYA DİVANINDA "AŞK"IN ANLAM ÇERÇEVESİ
MEANING FRAMEWORK OF LOVE IN SHEIKHULİSLAM YAHYA'S DIVAN
336-367

Beyhan KESİK

YENİ BİR NÜSHADAN HAREKETLE HACI DERVİŞ'İN MOSTAR
ŞEHRENGİZİ
*HACI DERVİSH'S MOSTAR SEHRENGİZ REVISITED: EVALUATION OF NEW
COPY*
368-399

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*
Volume 5 /3 Summer 2010

Neslihan KOÇ KESKİN

MAŞÛK, ÂŞİK VE RAKİP ARASINDAKİ HİYERARŞİK İLİŞKİLER
*HIERARCHICAL RELATIONSHIPS BETWEEN THE BELOVED, LOVER AND
THE RIVAL*
400-420

Hanife KONCU

BİR KELİMENİN İZİNDE: KLASİK TÜRK ŞİİRİNDE “LEVEND”
ÜZERİNE BAZI DÜŞÜNCELER
*ON THE TRACK OF A WORD: REFLECTIONS ON THE WORD “LEVEND” IN
CLASSICAL TURKISH POETRY*
421-446

Cemal KURNAZ

VUSLAT YOLCULUĞU
THE JOURNEY OF COMING TOGETHER
447-461

Betül SİNAN NİZAM

DİVAN ŞİİRİNİN ALEGORİK ÂŞİK VE MAŞUKLARINDAN GÜL Ü
BÜLBÜL
*THE ALLEGORICAL LOVER AND BELOVED OF DIVAN POETRY: GUL U
BULBUL*
462-478

Mehmet PEKTAŞ

XIV. YÜZYIL DİVAN ŞİİRİNDE
ŞAİRİN SEVGİLİ KARŞISINDAKİ KONUMU
*LOVER'S LOCATION IN FRONT OF THE BELOVED IN THE 14TH CENTURY
DIVAN POETRY*
479-491

Ömer SAVRAN

FÜTÛHÎ'NİN NÂZ u NİYÂZ'I VE NÂZ u NİYÂZ'DA ÂŞİK-MAŞUK
FUTÛHÎ'S NAZ U NIYAZ AND LOVER AND BELOVED IN NAZ U NIYAZ
492-507

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5 /3 Summer 2010*

Bahir SELÇUK

MEŞÂKKU'L-'UŞŞÂK'TA ÂŞİK, MAŞÛK VE AŞKIN GÜCÜ
LOVER, LOVED AND POWER OF LOVE IN MEŞÂKKU'L-'UŞŞÂK
508-521

Gülşah TAŞKIN

ÇORLULU ZARİFÎ'NİN RÂHATÛ'L-ERVÂH'TINDA AŞK VE ÂŞİK: "MİHR
Û MAHABBET VE İŞK U MEVEDDET BEYÂNINDADUR"
LOVE AND LOVER IN RÂHATU'L-ERVÂH BY ÇORLULU ZARİFÎ: "MIHR U
MAHABBET VE İŞK U MEVEDDET BEYÂNINDADUR"
522-540

İbrahim Halil TUĞLUK

TIFL-I DİL-BESTE DİLBER:
DİVAN ŞİİRİNDE SEVGİLİNİN YAŞI
TIFL-I DİL-BESTE DILBER: DEAR AGE OF THE
DIVAN POEMS
541-558

Songül AYDIN YAĞCIOĞLU

FUZÛLÎ VE BÂKÎ DİVANLARINDA AŞK ANLAYIŞI VE SEVGİLİ TİPİ
DIVERSE OF LOVE AND THE PROTOTYPES OF LOVER IN THE DIWANS OF
FUZÛLÎ AND BÂKÎ
559-587

Halil İbrahim YAKAR

XIX. YÜZYIL ANTEPLİ MUTASAVVİF ŞAİR MAHREMÎ VE DİVANI'NDA
HAKİKÎ AŞK VE HAKİKÎ SEVGİLİ TEZAHÜRLERİ
A SUFI POET MAHREMI OF GAZIANTEP WHO LIVED IN GAZIANTEP IN THE
19TH CENTURY AND HIS WORK HIS THOUGHTS ABOUT REAL LOVE AND
REAL BELOVED
588-611

Sadık YAZAR-Murat KARAVELİOĞLU

NAZÎF'İN ÇİFT KAHRAMANLI AŞK HİKÂYESİ: MELEKŞÂH u GÜLRÛ
A DOUBLE-CHARACTER LOVE STORY WRITTEN BY NAZÎF: MALAKSHÂH
AND GULRÛ
612-690

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5 /3 Summer 2010*

DOSYA ARKASI

691-692

Suna TİMUR AĞILDERE

XVIII. YÜZYIL AVRUPA'SINDA YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE
ÖĞRETİMİNİN ÖNEMİ: OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA İSTANBUL
FRANSIZ DİL OĞLANLARI OKULU (1669-1873)
*THE IMPORTANCE OF TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE IN
EUROPE IN THE 18TH CENTURY: ECOLE DES ENFANTS DE LANGUE
D'ISTANBUL IN THE OTTOMAN EMPIRE (1669-1873)*

693-704

Ahmet AKÇATAŞ

TÜRKİYE TÜRKÇESİNDE BİRLEŞİK İSİM VE YARI-BİRLEŞİK İSİM
ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR İNCELEME
*A COMPARATIVE STUDY ON COMPOUND NOUN AND SEMI-COMPOUND
NOUN IN TURKEY TURKISH*

705-714

Hulya BAYRAK AKYILDIZ

TANPINAR'IN ROMANLARINDA METİNLERARASI İLİŞKİLER
INTERTEXTUAL RELATIONS IN TANPINAR'S NOVELS

715-727

Cengiz ALYILMAZ

TÜRKÇE ÖĞRETİMİNİN SORUNLARI
PROBLEMS OF TURKISH TEACHING

728-749

Semra ALYILMAZ

İBRAHİM TERZİOĞLU VE "KEÇİÖREN ŞEHRENGİZİ"
İBRAHİM TERZİOĞLU and "KEÇİÖREN ŞEHRENGİZİ"

750-762

Faysal Okan ATASOY

İSTİKLAL MARŞI'NIN NOKTALAMASI
*ON THE PUNCTUATION OF THE İSTİKLAL MARŞI (THE INDEPENDENCE
MARCH) (THE TURKISH NATIONAL ANTHEM)*

763-789

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5 /3 Summer 2010*

Gülhan ATNUR
TÜRKİYE'DE İLK DERLEME GEZİLERİNDE UYGULANAN
YÖNTEMLER VE KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER
*THE METHODS USED IN THE FIRST FIELDWORK TRIPS IN TURKEY AND THE
DIFFICULTIES ENCOUNTERED*
790-800

Fatih AYDIN
İLKÖĞRETİM SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN “DEPREM”
KAVRAMINI ALGILAMALARI: FENOMENOĞRAFİK BİR ANALİZ
*THE PERCEPTIONS OF PRIMARY EDUCATION EIGHTH GRADE STUDENTS
TOWARDS “EARTHQUAKE”: A PHENOMENOGRAPHIC ANALYSIS*
801-817

İ. Seçkin AYDIN - Ahmet PEHLİVAN
TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ “ÖĞRETMEN” VE “ÖĞRENCİ”
KAVRAMLARINA İLİŞKİN KULLANDIKLARI METAFORLAR
*THE METAPHORS THAT TURKISH TEACHER CANDIDATES USE
CONCERNING “TEACHER” AND “STUDENT” CONCEPTS*
818-842

İsrafil BABACAN
NECATİ'NİN GAZELLERİNDE KULLANILAN KİMİ SOMUTLAYICI
ANLATIM YOLLARI
SOME WAYS OF TANGIBLE EXPRESSIONS USED IN NECATI'S GHAZELS
843-854

Nedim BAKIRCI
HIDIRELLEZ VE NİĞDE'DE UNUTULAN BİR GELENEK: NİĞDE
CUMALARI
HIDIRELLEZ AND A FORGOTTEN TRADITION IN NİĞDE: THE NİĞDE FRIDAYS
855-864

Ünsal BEKDEMİR - Ogün COŞKUN
ULAŞIM COĞRAFYASI AÇISINDAN OVİT GEÇİDİ
OVIT PASS IN VIEW OF TRANSPORTATION GEOGRAPHY
865-889

Turkish Studies
*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*
Volume 5 /3 Summer 2010

Oktay BERBER

MUHÂKEMETÜ'L-LÜGATEYN'DEKİ TÜRK ORDU TEŞKİLATINA AİT
TERİMLERİN KARŞILAŞTIRMALI İNCELEMESİ
COMPARATIVE EXAMINATION OF TERMS OF TURKISH ARMY
ORGANIZATION IN MUHÂKEMETÜ'L-LÜGATEYN
890-904

Fatma BÖLÜKBAŞ

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKÇE DERSİNE YÖNELİK
TUTUMLARININ BAŞARI-CİNSİYET-AİLENİN EĞİTİM DÜZEYİ
BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ
EVALUATION OF THE ATTITUDES OF THE ELEMENTARY SCHOOL
STUDENTS TO TURKISH COURSE IN TERMS OF SUCCESS-GENDER-
EDUCATION LEVEL OF THEIR FAMILIES
905-918

Mücahit ÇOŞKUN

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN "İKLİM" KAVRAMIYLA İLGİLİ METAFORLARI
(ZİHİNSEL İMGELERİ)
METAPHORS (MENTAL IMAGES) OF HIGH SCHOOL STUDENTS ABOUT
"CLIMATE" CONCEPT
919-940

Selahattin ÇİTÇİ

MEHMET ÂKİF'İN ESERLERİNDE RUSYA VE RUSLAR
RUSSIA AND RUSSIAN PEOPLES IN MEHMET ÂKİF'S WORKS
941-957

Ahmet ÇOBAN

TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ
EVALUATION OF UNDERGRADUATE PROGRAMS OF TURKISH TEACHING
958-976

Özkan DAŞDEMİR

ÂŞIK SÜMMÂNİ'NİN "DİLBER SENİN" REDİFLİ ŞİİRLERİNDEN
HAREKETLE BAZI TESPİTLER
SOME DETERMINATIONS FROM THE SOURCE OF THE 'ÂŞIK SÜMMANİ'S
"DİLBER SENİN" RYHMED POEMS
977-995

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5 /3 Summer 2010*

Neşe DEMİRCİ

ELİF ŞAFAKIN *PİNHAN, ARAF* VE *MAHREM*'İNDE İSİM İMGELEMİ
SYMBOLISM OF NAMES IN ELIF SAFAK'S PINHAN, ARAF AND MAHREM
996-1008

Meral DEMİRYÜREK

TANZİMAT'TAN CUMHURİYET'E DEĞİŞEN MODA ANLAYIŞININ
EDEBİYATA YANSIMALARI (1860-1923)
THE CHANGING FASHION TRENDS IN THE TURKISH LITERATURE
FROM THE TANZİMAT TO THE REPUBLIC (1860-1923)
1009-1043

Talat DİNAR

KÜL TİĞİN ABİDESİ VE KUTADGU BİLİĞ'DEKİ ORTAK FİLLERİN
TAMLAYICI İLİŞKİSİ AÇISINDAN İNCELENMESİ
THE ANALYSIS OF COMMON VERBS WHICH ARE USED IN KÜL TİĞİN
MONUMENT AND KUTADGU BİLİĞ IN TERMS OF VERB-COMPLEMENT
RELATIONS
1044-1091

Jale ÖZATA DİRLİKYPAN

İSTANBUL'DA EDEBİYATÇILARIN MEKÂN LARI
LITERATY'S PLACES IN İSTANBUL
1092-1112

Talip DOĞAN

İRAN TÜRK AĞIZLARINDA ESKİ OĞUZ TÜRKÇESİNİN (ESKİ
TÜRKİYE TÜRKÇESİ) KALINTILARINA DAİR NOTLAR
THE NOTES ABOUT THE TRACES OF OLD OGHUZ TURKISH (OLD TURKEY
TURKISH) ON İRAN TURKISH DIALECTS
1113-1124

Hüseyin DOĞRAMACIOĞLU

AKA GÜNDÜZ'ÜN ROMANLARINDA KADIN KARAKTERLER VE
KADIN SORUNLARI
WOMEN CHARACTERS AND WOMEN'S PROBLEMS IN NOVELS OF AKA
GÜNDÜZ
1125-1142

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5 /3 Summer 2010

Gülşah DURMUŞ
CAHİT KÜLEBİ'NİN ŞİİRLERİNDE RENKLİ MISRALAR VE
TÜRKÇENİN RENKLERİ
COLORFUL VERSES IN CAHİT KÜLEBİ'S POEMS AND COLORS OF TURKISH
1143-1174

Fatih ERBAY
'GÖLGE KELİME' TERİMİ VE ÇAĞATAYCA SÖZLÜKLERDEKİ BAZI
GÖLGE KELİMELEER
*THE TERM 'GHOST WORD' AND MEANINGS OF SOME GHOST WORDS IN
CHAGATAY DICTIONARY*
1175-1186

Osman ERCİYAS
ÖZLEŞTİRME ÇALIŞMALARINI İŞİĞİNDA
TÜRK DİL KURUMU ÖZLEŞTİRME KILAVUZU
*WORKING UNDER THE LIGHT OF PURIFICATION TURKISH LANGUAGE
INSTITUTION PURIFICATION GUIDE*
1187-1197

Mehtap ERDOĞAN
YAZMA KÜLTÜRÜNE AİT BİR METNE EPİK YASALARIN
UYGULANMASI DENEMESİ
*A TRIAL OF EPIC RULES APPLICATION ON A TEXT BELONGING WRITTEN
CULTURE*
1198-1217

Tolga ERKAN
ANADOLU SELÇUKLU SANATINDAKİ İNSAN FIGÜRLERİNİN
UYGURLARIN MAĞARA RESİMLERİ VE GAZNELİLERİN DUVAR
RESİMLERİYLE KONU VE BİÇİM YÖNÜNDE KARŞILAŞTIRILMASI
*HUMAN FIGURES IN THE ANATOLIAN SELJUQ ART: A COMPARISON TO THE
CAVE DRAWINGS OF UYGURS AND THE MURALS OF GHAZNAVIDS FROM
THE ASPECTS OF THEME AND MORPHOLOGY*
1218-1263

Turkish Studies
*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*
Volume 5 /3 Summer 2010

Mustafa ERTÜRK - Emin ATASOY
KÜLTÜREL COĞRAFYA BAKIMINDAN MUĞLA VE ÇEVRE
POLYELERDE YAYLACILIK
*THE NOTION OF HIGHLAND IN THE POLYES IN AND AROUND MUĞLA IN
TERMS OF CULTURAL GEOGRAPHY*
1264-1296

Hürriyet GÖKDAYI
TÜRKİYE TÜRKÇESİNDE ÖBEKLER
PHRASES IN MODERN TURKISH
1297-1319

Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ - Ahmet Turan SİNAN - Sezgin DEMİR
İLKÖĞRETİM TÜRKÇE DERSİ PROJE VE PERFORMANS
GÖREVLERİNİN GERÇEKLEŞTİRİLME SÜRECİNE YÖNELİK
ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ (MALATYA İLİ ÖRNEĞİ)
*STUDENTS' PERCEPTIONS OF THE REALIZATION PROCESS OF PROJECT
AND PERFORMANCE TASKS OF PRIMARY SCHOOL TURKISH LANGUAGE
COURSE (CASE OF MALATYA CITY)*
1320-1349

Elvira Alexandrovna GRUNİNA
ANADOLU AĞIZ TİPLERİ ÜZERİNE
ON ANATOLIAN DIALECT TYPES
1350-1361

Musa GÜMÜŞ
MEHMED SADIK PAŞA (MİCHAL CZAJKOWSKİ) VE OSMANLI
DEVLETİNDE KAZAK SÜVARİ ALAYI
*MEHMED SADYK PASHA (MİCHAL CZAJKOWSKİ) AND COSSACK CAVALRY
REGIMENT IN OTTOMAN STATE*
1362-1375

Nevin GÜMÜŞ
NEDİMİN ŞARKI'LARINDA BEŞ DUYU
FIVE SENSES IN NEDİM'S ŞARKI'S (MUSICAL POEMS)
1376-1391

Turkish Studies
*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*
Volume 5 /3 Summer 2010

Mustafa GÜNDÜZ

GELENEK VE MODERNLİK ARASINDA BİR EĞİTİMCİ: SATI BEY VE
FENN-İ TERBİYE ADLI ESERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME
*AN EDUCATOR BETWEEN TRADITION AND MODERNITY: A STUDY IN SATI BEY
AND HIS BOOK 'FENN-İ TERBİYE' (SCIENCE OF EDUCATION)*
1392-1415

Galip GÜNER

KIPÇAK TÜRKÇESİNDEKİ MESLEK ADLARI ÜZERİNE İÇERİK VE
YAPI BAKIMINDAN BİR SINIFLANDIRMA DENEMESİ
*A MORPHOLOGIC AND CONTENT CLASSIFICATION ATTEMPT TO THE
KIPCHAK PROFESSIONS*
1416-1448

Faruk GÜRBÜZ

TERCÜMENİN BİR BAŞKALAŞIM BOYUTU: METAMORFİZME
ANOTHER ASPECT OF TRANSLATION: METAMORPHOSIS
1449-1469

Abdullah HARMANCI

YENİ TÜRK EDEBİYATI'NDA "KIZILELMA"
THE "KIZILELMA" IN NEW TURKISH LITERATURE
1470-1491

Canan İLERİ

TÜRKİYE TÜRKÇESİ AĞIZ ARAŞTIRMALARI İÇİN BİR YÖNTEM
DENEMESİ
A METHOD TRIAL FOR THE RESEARCHES OF THE TURKISH DIALECTS
1492-1535

Mücahit KAÇAR

İNTİHÂL Mİ MAHLAS DEĞİŞİKLİĞİ Mİ?
ZİHNİ VE ZİVER DİVANLARI ÜZERİNDE BİR İNCELEME
*PLAGIARISM OR PSEUDONYM CHANGE? A REVIEW ON THE DIVANS OF
ZİHNİ AND ZİVER*
1536-1542

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5 /3 Summer 2010*

Yılmaz KARADENİZ - Hidayet KARA
ERMENİLERİN OSMANLI DEVLETİ'NDEKİ DURUMU VE
KAĞIZMAN'DA ERMENİ MEZALİMİ (1918-1920)
*STATUS OF THE ARMENIANS IN THE OTTOMAN EMPIRE AND THE
ARMENIAN ATROCITIES IN KAGIZMAN (1918-1920)*
1543-1565

Adnan KARADÜZ
DİL BECERİLERİ VE ELEŞTİREL DÜŞÜNME
LANGUAGE SKILLS AND THE CRITICAL THINKING
1566-1593

İbrahim KAYA - Mevlüt ERDEM
TÜRKÇEDE -AGAN /-GAN VE -ICI EKLERİ VE SÜDİ ŞERHİNDEKİ
KULLANIMLARI
*-AGAn /-GAn AND -ICI SUFFIXES IN TURKISH AND THEIR USAGE IN SÜDİ'S
ANNOTATION*
1594-1617

Caner KERİMOĞLU
TÜRKİYE TÜRKÇESİ GRAMERİNİN YAZIMI VE ÖĞRETİMİNDE 3.
KİŞİYLE İLGİLİ SORUNLAR ÜZERİNE (BİLDİRME VE İYELİK)
*ON THE PROBLEMS ABOUT THE THIRD PERSON
IN TURKEY TURKISH GRAMMAR WRITING AND TEACHING (COPULA AND
POSSESSION)*
1618-1631

Ulvi KESER
MİLLİ MÜCADELE DÖNEMİNDE AYRILIKÇI FAALİYETLERDE
KİLİSENİN ROLÜ VE HRİSOSTOMOS-HRİSANTOS GİRİŞİMLERİNE
KESİTSEL BİR BAKIŞ
*A PROFILE GLANCE AT HRISOSTOMOS AND HRISANTOS' INITIATIVES AND
THE ROLE OF THE CHURCH IN REBELLIOUS ACTIVITIES DURING NATIONAL
STRUGGLE*
1632-1676

Baktygul KULAMSHAEVA - Ayşe Nur KIRGIZ
VAN KIRGIZLARININ KÖROĞLU DESTANINDA SIRA
THE ORDER IS KOROGLU OF VAN KYRGYZ'S
1677-1711

Turkish Studies
*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*
Volume 5 /3 Summer 2010

Hayrettin ORHANOĞLU

1950 SONRASI TÜRK ŞİİRİNDE TABİAT VE DÜNYA ALGILARI
NATURE AND WORLD PERCEPTION IN TURKISH POETRY AFTER 1950
1712-1753

Adem ÖGER

DENİZLİ'DE ÂŞIKLIK GELENEĞİ VE SORUNLARI
THE TRADITION OF MINSTRELSY AND ITS PROBLEMS IN DENİZLİ
1754-1763

Bülent ÖZKAN

GÜNCEL TÜRKÇE SÖZLÜK'TE 'ZARF' OLARAK TANIMLI SÖZLÜK
BİRİMLERİN DERLEM-DENETİMİ
*AN INVESTIGATION ON CORPUS-CHECKING OF LEXEMS DEFINED AS
'ADVERB' IN GÜNCEL TÜRKÇE SÖZLÜK*
1764-1782

Selim Hilmi ÖZKAN

OSMANLI DEVLETİ'NDE YABANCI DİL EĞİTİMİ
*FOREIGN LANGUAGE EDUCATION IN THE
OTTOMAN EMPIRE*
1783-1800

Nuran ÖZLÜK

BÜYÜK MECMUA VE SİSTEMATİK İNDEKSİ
BÜYÜK JOURNAL AND ITS SISTEMATIC INDEX
1801-1826

Ömer SUBAŞI

BİZANS İMPARATORLARININ THEODOSİOPOLİS VE
ÇEVRESİNDEKİ FAALİYETLERİ
*THE ACTIVITIES OF THE BYZANTINE EMPERORS ON THEODOSIOPOLIS AND
ITS SURROUNDINGS*
1827-1859

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*
Volume 5 /3 Summer 2010

Mustafa ŞANAL

MUSA KÂZİM BEY'İN (1858-1919) TÜRK EĞİTİM TARİHİNDEKİ YERİ
VE ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ
*MUSA KAZIM BEG'S VIEWS ABOUT PROFESSION OF TEACHING AND HIS
IMPORTANCE FOR TURKISH EDUCATION HISTORY*
1860-1879

İsmail TAŞ

KUTADGU BİLİĞ'İN TEORİK YAPISI
THEORETICAL STRUCTURE OF THE KUTADGU BİLİĞ
1880-1897

Gülden TÜM

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE DRAMA
TEKNİĞİNİN ROLÜ
*THE ROLE OF DRAMA TECHNIQUE
TO TEACH TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE*
1898-1920

Seyit Battal UĞURLU

ÇOCUK EDEBİYATI ELEŞTİRİSİ
CHILDREN'S LITERATURE CRITICISM
1921-1945

Selman YAŞAR

NEYZEN TEVFİK (YAŞAMI, KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ)
NEYZEN TEVFİK (HIS LIFE, PERSONALITY AND WORKS)
1946-1969

Esra YAVUZ

SAİD AHMAD'IN "UFQ" ROMANI ESASINDA ÖZBEK TÜRKÇESİNDE
-GAN EKİYLE YAPILAN ZARF-FİLLER
*GERUNDS MADE FROM THE SUFFIX -GAN IN UZBEK TURKISH THROUGH
SAID AHMAD'S NOVEL CALLED "UFQ"*
1970-2001

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5 /3 Summer 2010*

Mehmet YILMAZ

“İKİ BAŞINA YÜRÜMEK” ÇERÇEVESİNDE BEHÇET NECATİGİL
ŞİİRİNDE İKİNCİ YENİ ETKİSİ VE ANLAM SORUNU
*THE SECOND NEW AND THE PROBLEM OF MEANING IN THE FRAMEWORK
OF BEHÇET NECATIGİL’S POEM “WALKING TWO HEAD”*
2002-2013

Sefa YÜCE

BİR DEVRİN PARLAYAN YILDIZI ÖMER NÂCİ
ÖMER NÂCİ A SHINING STAR OF AN ERA
2014-2026

Musa Şamil YÜKSEL

TÜRK KÜLTÜRÜNDE “LEVİRAT” VE TİMURLULARDA UYGULANIŞI
*LEVIRATE IN TURKISH CULTURE AND ITS IMPLEMENTATION AMONG THE
TIMURIDS*
2027-2058

TANITMA/BOOK REVIEW

Kaplan ÜSTÜNER

CEMAL KURNAZ - HALİL ÇELTİK, EZBERBOZAN BİR ESER: DİVAN
ŞİİRİ ŞEKİL BİLGİSİ, H YAYINLARI, İSTANBUL, 2010, 426 S.
2059-2063

Ayşe YILDIZ

FİLİZ KILIÇ, ÂŞİK ÇELEBİ MEŞAİRÜ’Ş-SUARÂ, İSTANBUL
ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ YAYINLARI, İSTANBUL 2010, 3 C,
1739 S.
2064-2067

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5 /3 Summer 2010*

DENİZLİ'DE ÂŞIKLIK GELENEĞİ VE SORUNLARI

Adem ÖGER*

ÖZET

Âşıklık geleneği günümüzde sözlü, yazılı ve elektronik kültür ortamlarında üretilmekte, aktarılmakta ve yayılmaktadır. Ancak sosyo-kültürel hayatta meydana gelen değişimler, âşıklık geleneğini de büyük ölçüde etkilemiştir. Bildirimizde, Denizli yöresinde âşıklık geleneğinin geçmişi ve günümüzdeki durumu hakkında bilgi verilerek, toplumsal yaşamdaki değişmelere bağlı olarak yöre âşıklarının yetişme biçimleri, icra ortamları ve işlenen konulardaki değişim tartışılıp değerlendirilecektir. Ayrıca bu geleneğin yeni nesillere aktarılması ve tanıtılması noktasında bazı tekliflerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Denizli, Âşıklık Geleneği, Ali Taş, Ozan Nihat, Özay Gönlüm, Halim Kesen.

THE TRADITION OF MINSTRELSY AND ITS PROBLEMS IN DENİZLİ

ABSTRACT

The tradition of minstrelsy, nowadays, is transferred and conveyed orally, literally and on the electronic culture platforms. However, the changes, which occurred in the socio-cultural areas, have affected the tradition of minstrelsy on a large scale, too. In our paper, information about the past of the tradition of minstrelsy in Denizli and its present condition will be given, while the upbringing style of the regional minstrels, depending on the alterations in the societal life, their performance environments and the change in

*Yrd. Doç. Dr., Nevşehir Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Türk Halk Bilimi Ana Bilim Dalı, ademoger@gmail.com.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/3 Summer 2010*

the subject matters will be discussed and evaluated. Moreover, some offers will be put forward about transferring and introducing this tradition to the new generations.

Key Words: Denizli, The Tradition of Minstrelsy, Ali Taş, Ozan Nihat, Özay Gönlüm, Halim Kesen.

Âşıklık geleneği, Türk kültüründe önemli bir yer tutmaktadır. Yüzyılların deneyimlerinden süzülerek biçimlenmiş, belirli kalıp ve kuralları olan, şiirin kalıcı ve etkileyici özelliğinden yararlanarak ve de hikâye yaratımı ve aktarımında kendine has eserler ortaya koyarak kuşaktan kuşağa aktarılan bu gelenek, birtakım değişim ve dönüşümlerden geçerek günümüze kadar gelmiştir.

Geçmiş daha öncesine dayanmakla birlikte, kesin şekilleriyle 16. yüzyıldan itibaren sözlü kültür ortamında icra edilmeye başlanan âşıklık geleneği, 19. yüzyılın ilk yarısından itibaren matbaanın kullanılmasıyla birlikte, sözlü kültür ortamının yanı sıra yazılı kültür ortamına da aktarılıp tüketilmeye başlanmıştır. 20. yüzyıla gelindiğinde ise kitle iletişim araçlarının sosyo-kültürel hayatın her alanında yaygın olarak kullanılmasıyla birlikte, âşık tarzının şiirsel ürünleri hem sözlü geleneğe hem de elektronik kültür ortamında yaratılıp aktarılmaya devam etmektedir.¹

Anadolu'da bazı bölgelerimiz âşıklık geleneğinin yaratılması ve yaşatılması açısından öne çıkmaktadır. Özellikle Orta ve Doğu Anadolu bölgeleri âşıklık geleneğinin köklerinin atıldığı ve geliştirildiği bölgelerimizdir.² Ege Bölgesi ve asıl konumuz olan Denizli yöresi ise âşıklık geleneğinin yukarıda belirttiğimiz bölgelerin aksine pek canlı olmadığı bir yöredir. Denizli yöresinde köklü bir âşıklık geleneğinin olmamasına rağmen, bu geleneğin yaşatılması açısından ve âşık sayısı bakımından Denizli, Batı Anadolu'daki en önemli şehirlerimizden biridir.

Kitle iletişim araçlarının yaygın olarak kullanıldığı günümüzde, âşıkların yetişmeleri, icra ortamları ve işledikleri konular öncekilere göre farklılıklar göstermektedir. Günümüzde âşıklar, geçmişte olduğu gibi sözlü kültür ortamında ve usta-çırak ilişkisi

¹ Âşıklık geleneğinin icra ortamları hakkında geniş bilgi için bk. Metin Özarslan, **Erzurum Âşıklık Geleneği**, Akçağ Yayınları, Ankara 2001, s. 207-297.

² Âşıklık geleneğinin başlangıçtan beri merkezi sayılan bölgeler için bk. Umay Günay, **Türkiye'de Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi**, Akçağ Yayınları, Ankara 1999, s.18-19.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/3 Summer 2010*

içerisinde değil, âşık ve halk hikâyeleri kitaplarını okuyarak, usta âşıkları radyo ve kasetçalardan dinleyerek kendilerini yetiştirmektedir. Bu durum âşık adaylarının “gizli çıraklık” adı verilebilecek bir dönemden geçmelerine neden olmaktadır. Buna göre âşık olmak isteyen kişiler, âşık tarzı içeren kasetleri dinlemekte ve bunları usta bildikleri âşıklara dinleterek onların eleştiri ve önerilerini almaktadır. Bu yolla kendilerini yetiştirmeye çalışmaktadır. Denizli yöresinde yetişen âşıklar da bu tarzda kendini yetiştiren, daha çok yazılı ve elektronik kültür ortamında geleneği öğrenen ve sanatını bu bağlamda icra eden âşıklardır.

Denizli’de yetişen âşıklardan birincisi Ali Taş’tır. 1943 yılında Afyon-Dinar ilçesinin Bademli Köyü’nde dünyaya gelen Ali Taş, ilkokulu köyünde bitirdikten sonra 15 yaşında gurbete çıkmış ve Denizli, Muğla, Aydın ve İstanbul’da geçen beş yıldan sonra, 1963 yılında askere gitmiştir. 1972 yılında evlendikten sonra Denizli’ye yerleşen Ali Taş, bir taraftan çobanlık, inşaat işçiliği ve türbedarlık gibi işlerde çalışırken, diğer taraftan usta âşıkların plaklarını ve kasetlerini dinleyerek âşıklık geleneği konusunda kendini yetiştirmiştir. Dügünlerde ve çeşitli eğlence yerlerinde hem yöreye ait türküleri hem de kendi eserlerini bağlamasıyla çalıp söyleyen Ali Taş, 1991 yılında vefat etmiştir. 47 yıllık ömründe, dokuz plak ve beş kaset çıkarmıştır. Ayrıca yurt dışında Almanya, Hollanda, İsviçre, Avusturya ve Belçika’da yaşayan ve “gurbetçi” adı verilen vatandaşlarımızın düzenledikleri çeşitli etkinliklerde de çalıp söyleyen Ali Taş, yurt içinde de birçok yarışmaya katılarak çeşitli ödüller almıştır³. Bunlardan bazıları şunlardır:

1. 1971 Konya Âşıklar Bayramında “türkü” dalında ikincilik ve “Dadaloğlu” özel ödülü ve bir şilt;
2. 1974 yılında, İstanbul “Kök” dergisinin şiir yarışmasında, “türkü” dalında ikincilik ve “Dadaloğlu” özel ödülü ve bir şilt;
3. 1974 Antalya Festivalinde özel ödül ve bir şilt;
4. 10. Silifke Müzik ve Folklor Festivalinde özel ödül ve şilt;
5. 1977 İstanbul 2. Altın Saz Âşıklar Şöleninde “türkü” dalında birincilik ve şilt;

³ Ali Taş hakkında geniş bilgi için bk. Şükrü Tekin Kaptan, “Egeli Bir Ozan: Ali Taş (Kimliği, Şahsiyeti, Sanatı-Eserleri)”, **Birinci Türk Medeniyetlerinde Sözlü Kültür Geleneği (Türküler ve Ozanlar) Sempozyumu (12–14 Eylül 2002)**, s. 145–160.

6. 28 Nisan 1981, Müzik-San Vakfı’nın Atatürk’ün doğumunun 100. doğum yıldönümü dolayısıyla tertiplelediği Âşıklar Şöleninde “*Atatürk Destanı*” ile üstün hizmet ödülü;
7. 1982 yılında, Müzik-San Vakfı tarafından yılın ozanı seçilmesi;
8. 1 Mayıs 1988 tarihinde Ankara’da tertiplenen Âşıklar Şöleninde başarı ödülü ve bir şilt;
9. 1 Mayıs 1990 yılında, Malatya İnönü Üniversitesi’nin düzenlediği 1. Âşıklar Yarışmasında “*lebdeğmez-koçaklama*” dalında ikincilik, “*muamma*” dalında birincilik ve “*türkü*” dalında birincilik ödülleri;
10. 20–25 Kasım 1990 tarihlerinde Adana Uluslararası Karacaoğlan Âşıklar Yarışmasında “*Karacaoğlan*” şiiri ile ikincilik ödülü⁴.

12 yaşında şiir yazmaya, söylemeye ve saz çalmaya başlayan Ali Taş, asker ocağında arkadaşı Mehmet Aslan’la birlikte saz çalmayı ilerletmiştir. 1972 yılından sonra Dinar ve çevresinden derlediği on üç tane zeybek, uzun hava ve türküyü İstanbul radyosunda seslendirmiş ve “*mahalli sanatçı*” unvanını kazanmıştır.

Denizli’nin yetiştirdiği birkaç âşıktan biri olan Ali Taş, şiirlerinde “âşık, ozan” gibi unvanları kullanmamıştır. Ali Taş, âşıklık geleneğinin usta-çırak ilişkisi içinde sürdürülmediği ve canlı olarak yaşatılmadığı bir çevrede yetişmiştir. O, Âşık Murat Çobanoğlu, Âşık Yaşar Reyhanî, Âşık Şeref Taşlıova ve Âşık Gül Ahmet Yiğit gibi âşıkların plak ve kasetlerini dinleyerek kendini yetiştirmiştir. Dolayısıyla usta âşıkların kasetlerini dinleyerek “gizli çıraklık” dönemi yaşayan âşıklarımızdan biridir. Yörede âşıklık geleneğinin ve âşıkların olmayışından yakınan Ali Taş, bu durumu bir şiirinde şöyle dile getirir:

Âşık arkadaşlar, sizi arıyon,
Denizli’de yalnız körlendim gittim.
Söyleşip, dertleşecek başka âşık yok,
Hal bilmez elinde, horlandım gittim.

Rastlamadım muhabbetin demine,
Burda geçen Mastikayla Emine,
Kimi okey oynar kimi domino,
Aldım sazımı da fırladım gittim.

⁴ Hasan Kallıncı, “Âşık Ali Taş”, **Tarla**, S. 19/9, 1991.

Hüdaî, Gül Ahmet halimi bilse,
Çobanoğlu, Şeref, Reyhanî olsa,
Hepsi bir gün bana misafır gelse,
Ali Taş, o zaman gürlendim gittim⁵.

Sözlü, yazılı ve elektronik kültür ortamlarının hepsinde sanatını icra etmekle birlikte, aşığın kendisi elektronik kültür ortamında yetişmiş ve sanatını da daha çok bu bağlamda icra etmiştir. Ancak onun yetişmesinde ve sanatını icra etmesinde köy düşünlerinin büyük bir önem arz ettiğini söyleyebiliriz.

Denizli'nin yetiştirdiği önemli âşıklardan biri de Ozan Nihat'tır. 1950 yılında dünyaya gelen Ozan Nihat, ilk ve orta öğrenimini Denizli'de tamamlayarak 1972 yılında işçi olarak gittiği Almanya'da Ozan Arif, Âşık Yaşar Reyhanî, Abdülvahap Kocaman, Yusuf Polatoğlu, Hilmi Şahballı gibi âşık ve şairlerle tanışmıştır. Bu ortamdan doğan etkileşim sonucu, Ozan Nihat (Sönmez) âşıklığa meyletmiş, Almanya'da yaşadığı yıllar içinde, yazılı ve elektronik kültür ortamında kendini yetiştirmiş ve Türklerin tertiplelediği gecelerde adı geçen âşıklarla birlikte sanatını icra etmeye başlamıştır⁶.

Ozan Nihat, Almanya'da bulunduğu on beş yıl içerisinde, Türklerin yoğun olarak yaşadığı Avrupa'nın birçok şehrinde sahne almış ve kitlelerle buluşmuştur. Almanya'da dört, Türkiye'de ise 2 kaset çıkaran Ozan Nihat, Türkiye'de birçok âşığın katıldığı yarışmalarda da önemli ödüller almıştır. Bunlardan bazıları şunlardır:

17 Ağustos 1991 tarihinde Kırıkkale'de düzenlenen "1. Âşıklar Yarışması"nda, "güzelleme" dalında birincilik, "atışma" dalında ikincilik ödülü.

18–20 Ekim 1996 tarihinde Erzurum'da düzenlenen "7. Geleneksel Türkiye Âşıklar Yarışması"nda ise, "doğaçlama" dalında birincilik ödülü.

Ali Taş gibi Ozan Nihat da yazılı ve elektronik kültür ortamında usta âşıkların plak ve kasetlerini dinleyerek kendini yetiştirmiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, elektronik kültür ortamı âşıklık geleneğini bir taraftan olumsuz yönde etkilerken, diğer taraftan bu âşıklık geleneğinin canlı olmadığı yörelerde, hatta yurt dışında yeni âşıkların yetişmesine ve bu geleneğin yaşatılmasına önemli katkı sağlamıştır.

⁵ Şükrü Tekin Kaptan, *agm.*, s. 145–160.

⁶ Hasan Kallımcı, "Batı Anadolu'da Bir Âşık: Ozan Nihat", *Birinci Türk Medeniyetlerinde Sözlü Kültür Geleneği (Türküler ve Ozanlar) Sempozyumu (12–14 Eylül 2002)*, s. 139–144.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/3 Summer 2010*

1960’lı yıllardan itibaren yurt dışına işçi olarak göç etmeye başlayan Türkler, yaşadığı ülkelerde kendi kültürel değerlerinin dinamik yapısını sürdürmeye çalışmışlardır. “*Milyonlarla ifade edilen dış göçle ve işçilerin bir anda Türkiye standartlarının çok üzerinde olan ekonomik kazançlarının verdiği refah ile birlikte, âşık tarzı için son derece ideal bir pazar ortaya çıkmıştır.*”⁷ Bu ortamı çok iyi değerlendiren âşıklardan biri olan Ozan Nihat, yurt dışında hem âşıklık geleneğinin yaşatılmasını hem de bunun kitlelerle paylaşılmasını sağlamıştır.

Yurt dışına yapılan göçler, çoğunlukla Orta ve Doğu Anadolu’nun kırsal kesiminden yapılmıştır. “*Dış göçle Batı Avrupa’ya özellikle de Batı Almanya’ya giden ve 1970’lere doğru büyük kitlelere ulaşan Avrupa Türkleri, çoğunluk itibarıyla Orta ve Doğu Anadolu’nun kırsal kesiminden oluşmaktaydı. Dolayısıyla âşıklık geleneğinin diğer bölgelere göre daha canlı olarak yaşamakta olduğu bu bölgelerden giden işçilerin yaşadıkları sosyo-kültürel sıkıntıların çok kısa bir sürede âşık tarzı şiirin yeni temaları olarak âşık tarzı şiir repertuarında yer almıştır. Bu cephesiyle dış göç, âşık tarzının yeni veya yenilenmiş konularla tematik olarak zenginleşmesini sağlamıştır.*”⁸ İçinde yaşadığı sosyo-kültürel ortam Ozan Nihat’ın sanatını da doğrudan etkilemiş ve buna bağlı olarak onun işlediği temalar da ağırlıklı olarak göç, gurbet, vatan, bayrak sevgisi, birlik ve beraberlik gibi konular olmuştur.

Denizli yöresinde yetişen ve yaşayan âşıklardan sonuncusu ise Âşık Halim (Kesen)dir. 1960 yılında Denizli-Buldan Türlobey Köyü’nde dünyaya gelen Âşık Halim, keman çalan babasının teşvikiyle 10 yaşında bağlama çalmaya başlamıştır. Sonraki yıllarda, ilk olarak babasının yöredeki çeşitli olaylar üzerine yaktığı ağıt ve türküleri bağlama ile icra etmeye başlamıştır. Daha sonra da usta âşıkların eserlerini radyo ve kasetçalardan dinleyerek ve televizyondan izleyerek kendini yetiştirmiştir. Aynı zamanda keman ve cümbüş de çalabilen Âşık Halim, özellikle köy düğünlerinde ve eğlence gecelerinde hem yöreye ait türküleri hem de kendi eserlerini bağlama ili çalıp söylemektedir.

Âşık edebiyatı ürünlerinin sergilendiği ortamlar arasında kahvehaneler başta olmak üzere; kervansaraylar, hanlar, konaklar, kışlalar ve çeşitli eğlencelerin yapıldığı mekânlar bulunmaktadır. “Köy çevrelerinde de köy odalarının olması, zengin âşıkların

⁷ Özkul Çobanoğlu, *Âşık Tarzı Kültür Geleneği ve Destan Türü*, Akçağ Yayınları, Ankara 2000, s. 154.

⁸ Özkul Çobanoğlu, *age.*, s. 154.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/3 Summer 2010*

buralarda konaklayıp sanatlarını icra etmesi ve bu sanatçıları dinleyen âşık adaylarının etkilenecek örnek almaları sonucu âşıklık geleneği yayılmış ve aşık tipi sanatçılar köy çevrelerinde de görülmüştür. Boratav, tekkelerin kurulduğu ve geliştiği şehir ortamlarında yetişen âşıkların ‘âşık’ ve ‘tekke şairi’ şeklinde ayrılacaklarını; ama köy çevrelerinde ‘kendi mezheplerinin eğitimi ile yetişmiş halk şairlerini ‘âşıklar’ kümesinden ayırmanın güç olduğunu, onların yaratmalarının bütün nitelikleriyle âşık geleneği içinde’ kaldıklarını söyler.”⁹ Denizli yöresinde âşıklık geleneğinin olmaması ve köy düğünlerinin günümüzde de sosyo-kültürel açıdan büyük bir değişim geçirmemiş olması âşıkları, sanatını köy düğünlerinde icra etmeye yönlendirmiştir. Âşık Halim, birçok müzik aletini de kullanarak elektronik kültür ortamını çok iyi değerlendirmektedir. Yörede meydana gelen çeşitli olaylar üzerine yaptığı güzelleme, taşlama, ağıt ve koçaklama tarzındaki şiirlerini bağlamasıyla çeşitli ortamlarda icra etmektedir.

Âşıklık geleneğini yazılı ve elektronik kültür ortamında öğrenen Âşık Halim, sanatını geleneksel yapının kısmen değişikliklere uğramakla birlikte büyük oranda devam ettiği Denizli’nin Buldan ve Güney gibi ilçelerinde ve bunlara bağlı köylerdeki düğünlerde icra etmektedir.

20. yüzyılda âşıklık geleneğinin zayıflamasıyla birlikte, kendi bestelerinin yanı sıra bulunduğu yörenin türkülerini çeşitli radyo ve televizyonlarda seslendiren ve “mahalli sanatçı veya yerel sanatçı” olarak adlandırılan sanatçılar öne çıkmaya başlamıştır. Bu tarzdaki sanatçıların bir kısmı, belli bir yörenin türkülerini, ezgilerini ve hikâyelerini yerelden ulusala ve ulusaldan evrensele taşıyarak başarılı bir çizgide ilerlemiş ve o yöre ile özdeşleşmiştir. Bu tarzda âşıklık geleneğinden de yararlanarak Denizli yöresinin halk bilgisi yaratmalarını elektronik kültür ortamında sergileyerek sanatını icra eden ve “Türk halk müziği sanatçısı ve araştırmacısı” olarak kültür dünyamızda yerini alan sanatçılardan biri, Denizli ile özdeşleşmiş olan Özey Gönlüm’dür.

Özey Gönlüm 1940 yılında âşık tarzı kültür geleneğinin devam ettirildiği bir bölge olan Erzincan/Tercan’da dünyaya gelmiştir. Ancak doğumundan birkaç ay sonra Denizli’ye ailesiyle birlikte göç eden Özey Gönlüm’ün sanat yaşamında Tercan önemli bir yer işgal etmemiştir.

Özey Gönlüm, babasının hediyesi olan ve yaşamının sonuna kadar elinden düşürmediği belirtilen ağız armonikası ile müzik aleti

⁹ Bayram Durbilmez, *Âşık Edebiyatı Araştırmaları-Taşpınarlı Halk Şairleri*, Ürün Yayınları, Ankara 2008, s. 19-20.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/3 Summer 2010*

çalmaya başlamıştır. Ortaokulda müzik öğretmeninın teşvikiyle mandolin ve lise öğrenimi sırasında da kendi merakıyla bağlama çalmayı öğrenmiştir. Lise yıllarında İstanbul’da iki ay süre ile açık hava konserlerine katılmış ve sanatçı kişiliğini geliştirmiştir. Bu tür konserler, âşıkların elektronik kültür ortamlarıyla tanışmaları olarak kabul edilmektedir¹⁰.

Özay Gönlüm 34 yıl TRT’de çalışmış ve kendi teşebbüsleriyle Anadolu’da 2000 civarında köyü dolaşarak derlemeler yapmıştır. Bu derlemeler sırasında Gönlüm, Anadolu’daki âşık tarzı kültür geleneğinin repertuarını, makamlarını, saz çalma, icra ve hikâye anlatma tekniklerini, ağızları (bilhassa Ege ve Denizli yöresi) özetle sahayı ve geleneği tanıma, inceleme ve özümseme imkânı bulmuştur. Özay Gönlüm’ün, 1973 yılından başlamak üzere 33’lük ve 45’lik plakların sayısı kırka yaklaşmıştır ve aynı şekilde bir o kadar da piyasaya çıkan kaseti bulunmaktadır¹¹.

Özay Gönlüm, değişen kültür ortamına göre, âşıkların yetişmelerinde de farklılaşmaların meydana geldiği ve Türk anlatı ve gösterim geleneğinde köklü değişmelerin yaşandığı bir dönemde yetişmiştir. Özay Gönlüm’ün yetişmesinde de sözlü kültür geleneğinden çok, “yazılı kültür geleneği, özellikle örgün müzik eğitimi ile elektronik kültür ortamının etkili olduğu görülmektedir. Özay Gönlüm, birincil sözlü kültür ortamında yaratılan ve icra edilen bu anlatım ve gösterim geleneklerini, yazılı ve elektronik kültür ortamlarında tanımış, araştırmış ve yine bu geleneklerden hareketle elektronik kültür ortamında sergilediği ürünleri meydana getirmiştir.”¹²

Sonuç olarak, Denizli yöresinde âşıklık ve özellikle âşık tarzı şiir geleneği ile ilgili olarak şunları söylemek mümkündür:

Yörede köklü bir âşıklık geleneğinin olmamasına rağmen, âşık adayları elektronik kültür ortamını çok iyi değerlendirmişler ve usta âşıkların plâk ve kasetlerini dinleyerek kendilerini yetiştirmişlerdir. Yörede, Erzurum ve Kars illerinde olduğu gibi âşık tarzı hikâyelerin anlatıldığı ve şiirlerin seslendirildiği kahvehaneler (âşık, semai, meydan kahveleri vs.) de yer almamaktadır. Dolayısıyla bu yörede yetişen âşıkların icra ortamları köy düğünleri başta olmak üzere çeşitli eğlence geceleri ve genellikle yerel yönetimlerin düzenledikleri festival tarzındaki etkinliklerdir.

¹⁰ Nebi Özdemir, “Türk Anlatım ve Gösterim Geleneği İçinde Özay Gönlüm’ün Yeri”, *Milli Folklor*, S. 53, Bahar/2002, s. 41-42.

¹¹ Nebi Özdemir, *agm.*, s. 43.

¹² Nebi Özdemir, *agm.*, s. 42-43.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/3 Summer 2010*

Yörede yetişen âşıklardan Ozan Nihat, âşık tarzı şiir geleneğini Avrupa'ya da taşıyarak, orada yaşayan Türklerin çeşitli sıkıntılarını, memleket özlemlerini ve duygularını âşık tarzı şiir geleneği içerisinde dile getirmiştir. Özay Gönlüm ise halk hikâyeciliği, âşıklık geleneği ve meddahlık gibi geleneksel anlatım/gösterim/icra sanatlarını elektronik kültür ortamında başarılı bir şekilde sergilemiştir. Bu yönüyle de bizlere, günümüz âşıklarının elektronik kültür ortamında varlığını nasıl sürdürebilecekleri ve hangi işlevleri üstlenecekleri noktasında örnek bir halk müziği sanatçısı ve araştırmacısıdır.

Âşıklık geleneğinin yaşatılması için, âşıkların toplumdaki değişim ve dönüşümü takip ederek bu geleneğin yeniden yapılanmasını sağlamaları gereklidir. Diğer taraftan âşıklık geleneğinin küçük yaşlarda çocuklarımıza sağlıklı bir şekilde tanıtılıp aktarılması gerekmektedir. Somut olmayan kültürel miraslarımızdan biri olan âşıklık geleneğinin, kendine özgü doğal yapısı içinde elektronik kültür ortamına taşınarak yaşatılması ve bu geleneğin gelecek nesillere aktarılması için çeşitli teklifler sunulabilir. Bu noktada özellikle bu geleneğin yeni nesillere tanıtılması açısından bizim teklifimiz şöyledir:

Kültür Bakanlığı'na bağlı olarak çalışan İl Kültür Müdürlüklerinde, bir veya birkaç âşık görevlendirilerek, Milli Eğitim Müdürlükleri ve Üniversitelerle koordinasyon içerisinde özellikle orta öğretim kurumlarında ve üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümlerinde âşıklık geleneğini ve âşık edebiyatı ürünlerini uygulamalı olarak anlatabilirler. Böylece öğrenciler, orta öğretim kurumlarının Türk Dili ve Edebiyatı dersleri ile üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinin müfredatlarında da geniş bir şekilde yer alan âşıklık geleneği ve âşık edebiyatını bilhassa icracının ağzından dinleme şansını yakalayacaklardır. Kaldı ki günümüzde ilk ve ortaöğretim kurumlarında “Halk Kültürü”, “Halk Bilim” gibi seçmeli dersler de yer almaktadır. Bu durum bir taraftan âşıklık geleneğini öğrencilerin icra ortamında öğrenmesini sağlayacak, diğer taraftan da âşıklar için önemli bir gelir kaynağı oluşturacaktır.

Çünkü yeni nesiller, Hayalî'nin “Cihân-ârâ cihân içindedir ârâyı bilmezler / Ol mâhîler ki deryâ içredir deryâyı bilmezler” beyitinde ifade ettiği gibi, âşıklık geleneğimiz de içinde olmak üzere somut olmayan kültürel mirasımızın farkında ve bilincinde değildir. Somut olmayan kültürel miraslarımızın bir kısmı elektronik kültür ortamında icra edilse de, bu geleneğin kültürel köklerini bilmeyen gençler için, bu ortamda icra edilen sanatsal gösterim ve icralar da onlar tarafından çok ilgi görmemektedir.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/3 Summer 2010*

KAYNAKÇA

- DURBİLMEZ, Bayram; **Âşık Edebiyatı Araştırmaları-Taşınarlı Halk Şairleri**, Ürün Yayınları, Ankara 2008.
- ÇOBANOĞLU, Özkul; **Âşık Tarzı Kültür Geleneği ve Destan Türü**, Akçağ Yayınları, Ankara 2000.
- GÜNAY, Umay; **Türkiye’de Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi**, Akçağ Yayınları, Ankara 1999.
- KALLİMCİ, Hasan; “Âşık Ali Taş”, **Tarla**, 19/9, 1991.
- KALLİMCİ, Hasan; “Batı Anadolu’da Bir Âşık: Ozan Nihat”. **Birinci Türk Medeniyetlerinde Sözlü Kültür Geleneği (Türküler ve Ozanlar) Sempozyumu (12–14 Eylül 2002)**.
- KAPTAN, Şükrü Tekin; “Egeli Bir Ozan: Ali Taş (Kimliği, Şahsiyeti, Sanatı-Eserleri). **Birinci Türk Medeniyetlerinde Sözlü Kültür Geleneği (Türküler ve Ozanlar) Sempozyumu (12–14 Eylül 2002)**.
- ÖZARSLAN, Metin; **Erzurum Âşıklık Geleneği**, Akçağ Yayınları, Ankara 2001.
- ÖZDEMİR, Nebi; “Türk Anlatım ve Gösterim Geleneği İçinde Özyay Gönülüm’ün Yeri”, **Milli Folklor**, S. 53, Bahar / 2002.